

Les claus per entendre què hi ha en joc en les pròximes legislatives

La campanya electoral, de la A a la Z

Des del passat divendres 21 de maig són ja en plena campanya. Rebem missatges polítics a totes hores, des dels cartells, els diaris, la ràdio i la televisió. Aquest bombardeig ens fa perdre sovint una visió global del què ens juguem tots plegats el 6-J. Aquí en teniu les paraules-clau.

Abstenció. En les últimes legislatives (1989) no va votar el 30,05% del cens total espanyol (24,93% al País Valencià; 32,26% al Principat; 36,46% a les Balears). Tot fa pensar, però, que enguany el percentatge d'abstenció serà menor, ja que el resultat és més incert que fa tres anys.

Adéu (a les Corts). Alguns polítics no tornaran a ocupar el seu escó perquè no es presenten, com Adolfo Suárez o Ferrero de Minón. Tampoc no repeteixen els renovadors d'IU Nicolas Sartorius, Cristina Almeida i Pablo Castellanos. Al Principat, destaquen les absències de Josep Maria Trias de Bes (CiU), de Carlos Navarro (PSC, implicat en el cas Filesa), de Duran i Lleida (CiU) i de l'ex-senador independent, Ferrer i Gironès. Al País Valencià, no repeteixen Assumpció Cruaïnes (PSPV, diputada des del 1977) ni els senadors del PSPV-PSOE Joaquín Ruiz Mendoza (per València) i Arturo Lizón (per Alacant). En total, 99 dels 350 diputats del Congrés i 93 dels 206 senadors en l'anterior legislatura abandonen. Molts altres que sí que es presenten podrien no sortir elegits.

Però des del 1977 sempre hi ha hagut un

Bipartidisme. És el perill del qual renequen tots els partits tret dels dos grans. Argumenten que un sistema polític excessivament bipartidista empobreix la democràcia i ofega la veu de les minories.

Anècdotes

Se'n podrien explicar centenars, perquè si en alguna cosa és rica aquesta campanya és en fets curiosos o divertits: Joan Oliver, exclòs de les llistes d'Unió Valenciana per ser massa baix. Julio Anguita, multat per anar a 140 per hora en una autovia a Extremadura. Maragall i Serra, passejant en bicicleta per la Vila Olímpica de Barcelona. Pujol, obligat a prendre un megàfon a uns manifestants i a fer-lo servir per contestar-los. Roca, fent comentaris sobre l'empat entre el Rayo i el Reial Madrid en futbol –que afavoria al Barça–, però obviant a qualsevol menció futbolística una setmana després, quan van perdre els blau-grana a Oviedo.

És clar que futbol i política no sempre són mons coincidents: a Palma, el partit entre el Mallorca i l'Atlètic de Bilbao, ajornat un dia perquè no coincidís amb el míting de Felipe González. En el mateix acte, Fèlix Pons era xiulat en començar el seu discurs en català per un públic majoritàriament forà. ERC buscava helicòpters sense la bandera espanyola a Andorra, però al final les traves burocràtiques pogueren més que els desitjos de Colom i

bipartidisme més o menys aguditzat (primer UCD-PSOE, després PSOE-PP) i unes forces que difícilment superen la trentena de diputats (AP i PCE al principi; CiU, PNB, IU i CDS ara).

Centre. És l'espai més disputat en aquestes eleccions, tot i que només el CDS el porta en el nom i pot reclamar-se hereu de la ideologia del seu fundador, Suárez. Mai un polític que no es presenta ha estat tan lloat o posat com a exemple com han fet amb l'ex-president en aquesta campanya.

Coalicions. Se'n presenten 13 a tot l'estat.

JORDI MORERA

Rahola. A València, tot eren presses i cops de colze a l'hora d'inaugurar el nou passeig marítim de la ciutat: Lerma i Albero (PSOE) feren els possibles per treure protagonisme a l'alcaldessa Barberà (PP). Unió Valenciana, sense gaire enrenou, aconseguia presentar candidatures a moltes províncies espanyoles i ser un dels pocs partits no estatals amb dret a espais gratuïts a TVE. A les Illes, el PSM posava en marxa dues iniciatives originals: regalar 25.000 alfàbregues (planta que diuen que allunya la tristesa) als simpatitzants i fer servir dues vaques (una de veritat i una fictícia) durant els actes de campanya.

I durant la campanya, encara n'hi haurà més, no pateixin.

La més important, sens dubte, la de CDC i UDC, sota el nom de Convergència i Unió (es manté inalterable des del 1979). La Coalició Canària agrupa cinc partits, que ara governen aquella comunitat autònoma.

Comunisme. Ningú, ni el mateix Anguita, fa servir aquesta denominació ideològica, si no es per refusar-la. "Allò –referint-se als països de l'Est– se'n vingué avall, però això –el liberalisme–, tam-

bé", digué el líder d'Izquierda Unida a Santa Coloma.

Congrés: 350 escons en joc (majoria absoluta: 176). Les vuit circumscripcions que pertanyen als Països Catalans escullen 85 diputats (Barcelona, 32; València, 16; Alacant, 10; Balears, 7 –fins ara n'escollia només 6–; Tarragona, 6 –fins ara n'eren 5–; Girona i Castelló, 5 cadascuna; i Lleida, 4).

Debats televisats. És la gran novetat de la campanya d'enguany, provocada per l'existència de les cadenes privades. Per primer cop a la democràcia espanyola, els electors tindran ocasió de

veure un cara a cara entre els dos principals candidats a la Moncloa. I per dues vegades, el dia 24 a Antena 3 i el dia 31 a Tele 5. Mentrestant, per anar obrint boca, s'han fet alguns debats sectorials interessants, que, per allò de la competència entre canals, han convertit la campanya en tot un espectacle. TVE ha quedat com la "dolenta" i no ha pogut evitar ser acusada, un cop més, de "veu del govern socialista". D'altra banda, TV3 s'ha guanyat antipaties perquè ha impedit la presència de representants d'ERC (tercera força al Parlament de Catalunya) als debats, tot al·legant que no té representació a Madrid.

Despeses institucionals. L'estat es gastarà 14.000 milions de pessetes en el procés electoral. Algunes xifres indicatives: hi haurà prop de 50.000 meses, 100.000 urnes, 600 milions de paperetes i 80 milions de sobres.

Dones. En les llistes actuals, el 32% dels candidats són dones (el 34% a IU, el 29,7% a IC, el 29,6% al PSOE, el 25,5% a ERC, el 22,5% a la UPV, el 22,2% al PP i el 19,1% a CiU). Però en

canvi només un 18,6% dels caps de llista són dones. Pilar Rahola (ERC per Barcelona) és l'única dona que encapçala una llista entre els principals partits dels Països Catalans. Altres dones que obren candidatura són les ministres socialistes Matilde Fernández (Cantàbria) i Rosa Conde (Jaén), com també la diputada del PP Isabel Tocino (Toledo). Carmen Romero, la dona de Felipe González, ha

Eslògans

No s'han lluit massa els partits a l'hora de triar els eslògans d'enguany. Fins i tot hi ha coincidències entre alguns d'ells. Els populars han canviat el del 89 (¡Paraula!) per un de més ambiciós (Ara, govern per a tots). L'expressió "Ara" també la fa servir CiU, afegint darrere un verb: "Ara decidirem". Condensa prou bé les intencions de la formació que encapçala Miquel Roca, però no causa l'impacte d'aquell "¡Força!" de fa quatre anys. La mateixa paraula de tres lletres l'ha escollida Unió Mallorquina per compondre una dita prou usual en català: "Ara va de bo".

Iniciativa per Catalunya fa servir-ne dos, d'eslògans. El que diu "No t'hi conformis" ja l'usaren el 89. Més innovador és l'altre: "IC, és clar que sí". EUPV i EU de les Balears repeteixen allò de "L'alternativa necessària" i juguen també amb els monosíl·labs: "EU, sí". El PSC s'ha decidit per una fórmula que ja va donar bons resultats l'any 86, insta a votar "futur" i demana que es faci "pel progrés de la majoria". Aquest darrer és el mateix lema que, en castellà, fa servir el germà gran, el PSOE, després de repetir durant la pre-campanya "Así se hace el cambio".

ERC ha diversificat els seus eslògans, segons es tracta del Principat o de les

pujant un lloc a la llista de Cadis i ara va de número 2. Una curiositat: la primera dona musulmana que es presenta a unes eleccions (Mimona M. Haddu) va de cap de llista del PSOE per Melilla. En l'última legislatura, el 14'6% dels membres del Congrés eren dones (51 diputades), aquest percentatge era més del doble que en les anteriors legislatures (entre el 6% i el 7%).

Dreta. Té a les mans el retorn al poder que se li ha negat durant més de deu anys i no ho acaba de pair. Esperonada per les últimes victòries europees, fent grans esforços per enterrar el llast franquista, la nova dreta espanyola viu el seu millor moment.

Ecologistes: Malgrat el procés d'unitat entre les diferents organitzacions que es reclamen ecologistes, tenen molt difícil aconseguir algun escó parlamentari. La força que els verds tenen a França o a Alemanya no ha arribat mai a l'estat espanyol.

Economia: La situació econòmica marca

RAFA GIL

Balears. Mentre en el primer cas l'eslògan és més inflamatori ("Pels catalans. Per Catalunya"), a la comunitat insular s'el·ludeix la paraula Catalunya i s'opta per referir-se a l'enemic: "Madrid ens roba. Cap a la independència". El PSM-ENE també utilitza una referència a la capital de l'estat en el seu eslògan "Per defensar-te a Madrid". La UPV recupera una part del lema de la seva recent campanya contra l'espoli fiscal i anuncia que "Canviar depèn de tu". Els regionalistes d'Unió Valenciana parlen de "La força d'un poble". Sens dubte, els eslògans més originals són aquests dos: "Ni Pacheco ni Alejandro, Andalucía" (PA) –en referència als dos escindits del partit– i "Los demás te prometen la Luna. nosotros te garantizamos la Tierra" (Los Verdes de Salamanca).

més que mai la campanya electoral. El "dijous negre", amb la devaluació de la pessesta, l'augment de la desocupació a tres milions de parats i la pujada de la inflació interanual, va marcar un moment clau en el procés cap al 6-J. Tots els partits fan propostes per sortir de la crisi i les estadístiques són llançades com dards d'un a l'altre, sense comptar gaire amb els condicionants mundials que les provoquen.

Esquerra: Abandonada l'expressió pels socialistes, que prefeixen apel·lar al centre i a la moderació, el mot ha quedat circumscribit a l'òrbita comunista, així com a la de les diferents organitzacions nacionalistes de caire progressista (ERC-UPV-PSM als Països Catalans, EA-HB a Euskadi, BNG a Galícia). Si la dreta assolís la victòria, hi hauria segurament una re-col·locació per l'esquerra, ja que estar a l'oposició fa veure les coses d'una altra manera. A França, alguns analistes han arribat a

dir que ser d'esquerres —ara que ja no hi ha blocs militars ni grans utopies— és senzillament lluitar contra la dreta.

Europa. Les referències europees també han estat constants durant la pre-campanya. Qui més qui menys ha volgut rebre un copet a l'esquena per part de líders dels països capdavanters de la CE.

Així, José María Aznar visitava l'alcalde de París, Jacques Chirac, el 14 de maig, i el primer ministre britànic John Major, el 17. De la seva banda, González rebia el premi Carlemany a Aquisgrà el passat dia 20, després d'entrevistar-se amb el canceller Helmut Kohl (que ha de rebre Aznar el dia 2 de juny, just abans de les eleccions). Pujol, Lerma, Maragall i altres polítics van acompanyar González a Alemanya. Uns dies abans, Roca no havia desaprofitat l'ocasió de fer-se la foto amb Simone Veil, ex-presidenta del Parlament Europeu.

Filesa. L'afer de corrupció que més mal ha fet a Felipe González, fins al punt que va haver de demanar disculpes per la televisió als ciutadans. La mà que ha jugat Aznar per intentar tapar els problemes de la mateixa classe a l'interior del PP.

Finançament (autonòmic). La possibilitat de la cessió d'un tram de l'IRPF marca bona part de les possibilitats de pacte entre els partits nacionalistes i el patit que guanyi les eleccions. El 15% d'aquest impost que deixaria de ser gestionat per l'estat és motiu de fricció en l'interior dels socialistes, ja que mentre el PSC i diverses federacions del PSOE el reclamen (tot i que no consta en el programa electoral), altres membres del fins ara partit del govern s'hi oposen aferrissadament en nom d'un suposat perill de desmembració d'Espanya.

Grups parlamentaris. En l'última legislatura, al Congrés n'hi havia set. De més gran a més petit, eren: Grup Socialista (175), Grup Popular (106), Grup d'EU-IC (18), Minoria Catalana (18), Grup del CDS (14), Minoria Basca (5) i Grup Mixt (14, format per set forces polítiques minoritàries).

Independents. La incorporació del jutge Baltasar Garzón com a independent darrere Felipe González a la llista de Madrid va ser el punt d'inflexió de la llarga pre-campanya. S'ha parlat de la gran

carta amagada del PSOE, el cop d'efecte que ha canviat totes les perspectives electorals. Però d'independents n'hi ha més i a tots els partits: un altre jutge, Ventura Pérez Mariño, va de cap de llista del PSOE per Lugo. La soprano Montserrat Caballé tanca la llista de CiU per Barcelona, com a independent de prestigi. Un altre cantant líric, el tenor Alfredo Kraus, participa en la llista del Partit de Gran Canària (PGC). Fora de les candidatures, el PSC s'ha endut la palma fixant independents: el director teatral Albert Boadella, l'humorista Miguel Gila, la vedette Sara Montiel...

Ministres. Allò que algú estaria disposat a oferir a canvi de suport parlamentari a un govern sense majoria absoluta. Hi ha polítics que, tot i tenir-hi vocació, poden no arribar a ser-ho mai.

Monarquia. Sembla un tema intocable, però no ha restat al marge de la pre-campanya. Una referència al progrés assolit durant el regnat de Joan Carles I en comparació al de Carles III, feta per González en un míting, va aixecar fortes crítiques de tots els altres partits. Acusen el PSOE de voler apropiarse del prestigi de la corona.

Moncloa. Palau on resideix el president del govern espanyol. Residir a la Moncloa és l'aspiració de tot candidat, encara que ara per ara, és un privilegi reservat a dues persones: l'actual ocupant, Felipe González, i el cap de l'oposició, José María Aznar.

Nacionalisme. Més protagonista que mai, ja que dues forces autoanomenades nacionalistes —les espanyoles no se'n fan dir, tot i que potser ho són més— podrien tenir la clau de la governabilitat de l'estat. D'altra banda, es preveu un avanç del nacionalisme d'esquerra al Principat, però també al País Valencià i a les Balears.

Recompte (de vots). En les anteriors legislatives, va ser el malson dels polítics,

per les nombroses impugnacions que es feren a tot arreu i que obligaren a repetir les eleccions en algunes circumscripcions. La majoria absoluta del PSOE depenia d'un sol escó i això va fer que es mirassin amb lupa totes les possibles irregularitats. Si enguany la situació conclou en un resultat encara més ajustat, aquest procés —que va alentir fins a l'exasperació la posada en marxa de les institucions legislatives— podria repetir-se.

Senat. 206 senadors (majoria absoluta: 104). Els Països Catalans n'escullen 33 (quatre per cada circumscripció, excepte Balears, que n'escull 5 —tres per Mallorca, un per Menorca i un per Eivissa-Formentera—). [Vegeu l'article sobre la reforma del Senat en les pàgines 18 i 19].

Sindicats. No demanen el vot per ningú, però tampoc no són neutrals. "Ens preocupa que guanyi la dreta, però tampoc seria el caos, diuen Redondo i Gutiérrez. En general, els dos sindicats majoritaris (UGT i CCOO) són més crítics amb el PP que no pas amb el PSOE, tot i que hi veuen polítiques econòmiques i socials semblants. Les eleccions han evitat que s'aprovés la Llei de Vaga, que s'havia pactat amb els sindicats, i això els ha exasperat més.

Socialisme. Ha governat amb relativa tranquil·litat durant deu anys i mig. Però ha anat perdent poder en tots els fronts: autonòmic, municipal, en la societat civil. Els escàndols de Juan Guerra i més endavant, de Filesa, n'han anat erosionant la imatge i ara s'enfronta amb la seva prova de foc: vèncer per quart cop amb propostes ja gastades i amb un ambient social en contra.

Sondejos. Cada vegada se'n fan més i cada vegada difereixen més entre ells: uns donen un cert avantatge al PSOE mentre que d'altres parlen de virtual empat o fins i tot, assenyalen que la dreta va davant. En una cosa coincideixen: no hi haurà majoria absoluta i el CDS desapareixerà pràcticament del mapa.

Votants. 30,5 milions d'electors, quasi un milió més que el 1989, quan el cens era de 29.662.690 persones (de les quals 4.709.819 al Principat, 2.841.594 al País Valencià i 550.619 a les Illes Balears).

Joan Vila i Triadú